

סיכום-ביניים של מלחמת פלסטין:

הפידאין נשברו - אך לא חוסלו

כמו שני מתקוטטים זכרים ש-
הופרדו בכוח על ידי עובדים ושבבים,
נך ניצבו השבוע הפלסטינים וצבא ירדן
ומצב של הפסקת-אש מאונס. צבאו של
חוסין רצה להמשיך את המיתקפה הגדול
לה, להשלים את מלאכת-הטבח. הפלסטינים
זעקו חסם ובכו למראה הטנקים הסוריים
המתקפלים בחזרה אל מעבר לגבול ארצם,
אחרי שיומיים לפני כן נידמה היה שהם
עומדים להכריע את הכף נגד חוסין.
היתה זו תוצאה של אי-ההתערבות ה-
מאסיבית ביותר בהיסטוריה המודרנית:
אי-התערבותן של ארצות-הברית ו/או יש-
ראל, שגוררה אי-התערבות סובייטית-מצרית,
שגוררה הפעלת לחץ ערבי-סובייטי על
סוריה, שהביאה לנסיגה חפוזה של השריון
הפולש מאירבד.
אבל כמו במיקרה של אותם שני מתקרי-
טטים ברחוב, היה ברור כי ברגע שהעוב-
דים ושבבים ילכו לעיסוקיהם, תתחדש ה-

רחוק. לא די להם בחיסולו של המישטר
ההאשמי; הם נשבעו למגר את כל המיש-
טרים הערביים הראקציוניים. בואת ה-
כונו גם למישטרו של עבדאל-נאצר בככר
דו ובעצמו.
על רוח המהפכה הפלסטינית
הזאת, הרואה את עצמה חלוצה
הפכת-המישטרים בעולם הערבי
כולו, מלמד מה שקרה בעיר איר-
בד, אחרי שנכבשה בידי הצבא
הסורי והוכרזה כשטח פלסטיני
משוחרר. מידות כתב אמריקאי
שהגיע לשם מיד אחרי הכיבוש:
מצאתי את העיר שקטה להפליא. המיסחר
היה ער וההמונים מילאו את השוק, שעה
שאזרחים אחרים לגמו קפה תורכי בבתי
הקפה. הסימן החיצוני היחיד שמשוהו
השתנה היו המישטרות החמושים של אנשי-

נית. כדי למלא את מקום המינהל העירוני,
הקימו הפידאין, ועדים עממיים בכל רחוב.
אלה בחרו נציגים לחעדי שכונות ואזורים.
ועדים אלה, שהיו מורכבים מקומיסטרים
של הפידאין ומנציגי התושבים, קיימו אסי-
פות פומביות כדי לדון בתוכנית העיר
לעתיד, ובהכנות להגן עליה. הכל דוגמת
הסובייטים המקומיים שהוקמו על ידי הרו-

לו הסובייט הערבי הראשון.
בצאתי מאירבד התקיים במרכז "קונגרס
עממי", שהחליט להגן על העיר מפני כל
התקפת-נגד ירדנית. אלפיים פידאין כבר
חפרו תעלות-מגן בצד הכבישים הראשיים,
אחרים הקימו מחסומים. "אנו מתכוונים
להילחם כאן עד הסוף", הכריז הסטודנט
הפלסטיני אבו קסא, שלבש מדי סגן, ושי-
היה ממונה על הגנת העיר. "אנחנו אומה
מיסכנה הנתונה במאבק גדול, אבל יש
לנו אמונה בניצחון".
עד כאן סיפורו של העיתונאי האמריקאי.

★ ★ ★

אבל אירבד לא החזיקה מעמד. נכון
יותר לומר: הסורים לא החזיקו מעמד

סופו של

הסובייט הערבי הראשון

בהגנתם על אירבד. הם נסוגו, והפידאין
הפלסטיניים נאלצו לעמוד לבדם מול כוחו
המרוכז של הצבא המלוכני.

החלה הרעשה כבדה, כשהשריון וחיל-
התותחנים הירדניים מקיפים את העיר מכל
עבריה. הם טיהרו רחוב אחרי רחוב, הש-
תלטו על רובע אחר רובע. עד שרדיו
דמשק שידר בשם החזק הפלסטיני המרכזי:
"הם ממשיכים בהשמדת-העם! הם עושים
לאירבד-מה שעשו לעמאן!"

ומה שעשו לעמאן החל להגיע ביותר
ויותר פירוט לידיעת העולם החיצוני. העי-
תונאים הורים, שנלכדו במלון אינטרקונ-
טיננטל, הצליחו לטוס החוצה, וסיפוריהם
החלו מזעזעים את קוראיהם.

אחד הדיווחים הראשונים פור-
סם עלי ידי כתב "רויטרס" פאטי-
ריק מאסי, שחמק לביירות:

התותחנים רעמו שעה שעזבתי את עמאן
עם הקבוצה הראשונה של עתונאים זרים.
מאות בתים הפכו לעיי-הריסות מפגיעות
התותחנים הכבדים. ההרוגים שרועים שח-
רים ונפוחים לאלפיהם, והפצועים זועקים
לעזרה ברחובות. קשה לומר כמה בדיוק
נפלו במלחמה זו, אבל ייתכן מאוד שצו-
דקת ההערכה של 15 אלף.

★ ★ ★

אחרי העיזר האויר, נשארו רוב ה-
תושבים רעבים בבתיהם. אלה מהם שה-
עזו לצאת לרחובות מצאו את החנויות
הרוסות או שודדות.

ממרומי מלון אינטרקונטיננטל חזינו ב-
חייליו של חוסין פותחים באש על כל
בניין אשר חשדו כי יש בו פידאין. החי-
לים השתמשו בתותחנים, מרגמות 80 מ"מ,
מכונות-יריה כבדות ושריוניות שירו פגזי
75 מ"מ. הנשק הנורא מכולם היה התו-
ח לא-רמת 106 מ"מ, אשר הרף ירייתו
היה מנפץ שמשות במרחק 100 מטרים.
מול כוח-אש זה קרסו והתמוטטו גם הבתים
החזקים ביותר.

למרות עדיפות-הנשק מולם, השיבו הפי-
דאין באש פראית. הם רצו מעבר לפינות
הרחובות, פתחו באש אוטומטית והשליכו
רימונים על המשווריינים שלא פסקו מלצו-
דד את תותחיהם. רבים מבין הפידאין כרכו
את הכפיה סביב ראשם - כדי להתגבר
על סירחון הגוויות.

בשעת אחת ההפסקות בקרבות ראינו
אישה יוצאת בריצה מאחד הבתים ומשליכה
את עצמה לרגליו של חייל בדווי. "דחילק,
דחילק", התחננה, "בני משפחתי כולם הי-
רוגים ופצועים. דחילק, אל תירה עלינו
יותר."

החייל דחף אותה הצידה. הפקודה שקיבל
היתה לפתוח באש על בית החשוד בהסתרת
פידאין. ואיזה בית בעמאן לא היה חשוד?

סים בימים הראשונים אחרי המהפכה ש-
להם.

רופא סורי אמר לי: "לא הספקנו עדיין
לגבש את מחשבותינו. אנו רק מנסים להד-
ביק את השינויים המהירים במצב". אך
המנהיגים המארכסיסטיים של החזית הדמו-
קרטית העממית היו בטוחים יותר בכיוון
שהם הולכים בו. "אנו עדים השבוע ל-
לידתו של האזור הערבי המשוחרר הרא-
שון", הסביר אחד מהם. "אני מעדיף לקרוא

הקומנדו שסיירו ברחובות, כשהם גוררים
איתם לרוב שוטר נכנע כהוכחה כי אנשי-
הגדילה מוכנים לחיות בשלום עם אנשי-
השלטון הרוצים לשתף פעולה. "סוכנים
רבים של הממשלה הסכימו לעבוד איתנו
לקידום המהפכה", הכריזה בפני צעירה,
מהנדסת כימאית במקצועה, שנשאה עתה
את התואר קומיסאר ראשי של אירבד.
אך למרות החיצוניות הרגועה, התנהלה
מאחורי הקלעים פעילות מהפכנית קוחת-

קטטה. לחוסין ולמימסד הבדווי שלו לא
גותרה ברירה אלא להמשיך ולהישען על
כוח-הנשק, כדי להגן על עצמם מול זעם
הפלסטינים. מה עוד, שהם הספיקו רק
לשבור את כוחם העיקרי של הפלסטינים
אך לא לחסלם. הפלסטינים נשבעו כי לא
ישקטו עד אשר יחוסלו המלך ומישטרו.

★ ★ ★

לא כל הפלסטינים הסתפקו באיום
צנוע זה. היו שהפליגו הרבה יותר

ההסתערות על המיבצר הצפוני: ירדנים מפגיזים את אירבד